सुनगाभा
बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लिमिटेड, इलाम

बचत ब्यवस्थापन तथा ऋण परिचालन निर्देशिका

२०८१

बचत व्यवस्थापन तथा ऋण परिचालन निर्देशिका २०८१

श्री सुनगाभा बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लि.को पुर्नलिखित विनियमको परिच्छेद २ को दफा ८ मा उल्लेखित उद्देश्यहरुको परिपूर्ति गर्न गराउन तथा विनियमको परिच्छेद ९ को दफा (६३) र दफा (६५) मा व्यवस्था अनुसार यस संस्थाले बचत संकलन र परिचालन, बचत फिर्ता र व्यवस्थापन साथै ऋण लगानि र असुलि आदिका मापदण्डहरु निर्देशिका तयार गरि लागु गर्न वान्छनिय देखिएको हुनाले सुनगाभा बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लि.,इलामको बचत व्यवस्थापन तथा ऋण परिचालन निर्देशिका २०८१ तयार गरि मिति: २०८१ साल आषाढ ७ गते बसेको संचालक समितिको चौधौ बैठकबाट सर्वसम्मतले यो निर्देशिका २०८१ लागु गरिएको छ । अनुमोदनका लागि २२ औं वार्षिक साधारण सभामा बचत तथा ऋण निर्देशिका २०८१ पेश गरिनेछ । संस्थाको २२ औं वार्षिक साधारण सभाबाट अनुमोदन भएपश्चात यो निर्देशिका स्वत कार्यान्वयनमा आएको मानिनेछ । साथै यो निर्देशिका भन्दा अगाडि संचालनमा रहेका बचत संचालन निर्देशिका,२०६८ र दैनिक कार्य संचालन निर्देशिका २०६१ हरुको नै परिमार्जित,विकसित र समय सापेक्ष यो बचत परिचालन तथा ऋण निर्देशिका २०८१ रहेको हुनाले यो निर्देशिका कार्यान्वयन भए पश्चात बचत संचालन निर्देशिका,२०६८ र दैनिक कार्य संचालन निर्देशिका २०६१ हरु स्वत खारेजि हुने छन् । साथै यस सहकारी संस्था दर्ता भईसकेपछि गरिएको सबै कार्यहरु बचत व्यवस्थापन तथा ऋण परिचालन निर्देशिका, २०८१ अनुरुप गरिएको मान्य हुनेछ ।

१. यस संस्थाको बचत तथा ऋणको कारोबार यसै निर्देशिकाको परिधिमा सन्चालन गरिनेछ ।

२. संचालक समितिले विनियमको अधिनमा रही यस निर्देशिकामा समयानुकूल परिवर्तन तथा परिमार्जन गर्न सक्नेछ ।

३. परिभाषा:

(क) **"विनियम"** भन्नाले **श्री सुनगाभा बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लि**.को पुर्नलिखित विनिमय २०७७ लाई जनाउँछ ।

(ख) **"बचत"** भन्नाले विनियमको अधिनमा रही सदस्यले दैनिक, साप्ताहिक, अर्ध-वार्षिक तथा मासिक रुपमा नियमित तवरले संस्थामा जम्मा गर्ने रकमका साथै ऐच्छिक एव आवधिक निक्षेप रकम समेतलाई जनाउँछ ।

(ग) **"सदस्य"** भन्नाले **श्री सुनगाभा बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लि**.को विनियम २०७७ बमोजिम सदस्यता प्राप्त गरेको व्यक्तिलाई जनाउँछ ।

(घ) **"ऋण"** भन्नाले संस्थाले आपना सदस्यहरुलाई व्यावसायिक कारोवार संचालन गर्न ,घरायसी , सामाजिक कार्य गर्न ,औषधि उपचार गर्न तोकिएको ब्याज दर लिने गरी प्रदान गरेको ऋण रकमलाई जनाउँछ । यस शब्दले अन्य संघ संस्थावाट भविष्यमा फिर्ता गर्ने गरी प्राप्त गरेको ब्याजी तथा निरब्याजी रकम समेतलाई बुझाउँछ ।

(ङ.) **"ब्याज"** भन्नाले सदस्यले संस्थामा जम्मा गर्ने निक्षेप रकममा दिईने र संस्थाले सदस्यलाई ऋण प्रवाह गर्दा सो बापत नियमानुसार लिने प्रतिफल बापतको रकमलाई जनाउनेछ । साथै विनियम, सहकारी ऐन र नियमावलीको प्रतिकूल नहुने गरी संस्थाले अन्य निकायबाट प्राप्त गरेको ऋण बापत भुक्तानी गरिने ब्याज दरलाई समेत जनाउँछ ।

(च) **"विलम्व शुल्क"** भन्नाले संस्थाले गरेको ऋण लगानीको भुक्तानीको लागि तोकिएको किस्ता र ब्याज रकम ऋणी सदस्यले निर्धारित समयमा भुक्तानी गर्न नसक्दा नियमअनुसार तिर्नुपर्ने रकम लाई बुझाउनेछ ।

(छ) **"धितो"** भन्नाले संस्थाले आफ्ना सदस्यलाई ऋण प्रवाह गर्दा संस्थाको हकमा हुने गरी लिएको स्थिर सम्पत्ति (घर,जग्गा) लाई जनाउनेछ ।

(ज) **"सदस्य धन जमानी"** भन्नाले संस्थाको कुनै सदस्यले ऋण लिदा अर्को सदस्यले ऋणी सदस्यद्वारा निर्धारित मितिमा ऋण चुक्ता नगरेमा त्यस्तो ऋणको चुक्ता भुक्तानी आफुले गर्छु भनि गरेको लिखतलाई सम्झनुपर्छ । निज ऋणीले ऋण चुक्ता नगरे सम्म जमानी बराबरको रकम बचत फिर्ता हुनेछैन ।

लिखतलाई सम्झनुपर्छ । निज ऋणीले ऋण चुक्ता नगरे सम्म जमानी बराबरको रकम बचत फिर्ता हुनेछैन ।

झ) **"सदस्य बचत जमानी"** भन्नाले कुनै सदस्यले आफ्नो नाममा जम्मा भएको बचत रकमबाट स्वयं वा अन्य सदस्यले लिएको ऋण समयमा भुक्तानी नभएमा साँवा र व्याज रकम कट्टा गरी दिनु भनी संस्थाको नाममा गरी दिएको लिखत सम्झनु पर्छ ।

ञ) **"समिति"** भन्नाले तत्कालिन संचालक समितिलाई जनाउनेछ ।

ट) **"असल ऋण"** भन्नाले भाका ननाघेको, समयमा किस्ता र व्याज बुझाउने ऋण लाई बुझाउनेछ ।

ठ) **"शंकास्पद ऋण"** भन्नाले भाका नाघ्दै गएको र समयमा किस्ता नबुझाएको ऋण भन्ने बुझिन्छ ।

ड) **"खराब ऋण"** भन्नाले १ वर्ष भन्दाबढि भाका नाघेको, समयमा किस्ता, व्याज केहि पनि नबुझाएको ऋण भन्ने बुझिन्छ ।

४. बचत परिचालन,बचत फिर्ता र सोको व्यवस्थापन :

४.१ संस्थाले आफ्ना सदस्यहरुमा बचत गर्ने बानी बसाल्न र छरिएर रहेको पूंजीलाई संकलन गर्न बचत सेवा प्रदान गर्नेछ ।

४.२ संस्थाले संकलन गर्ने बचतको सिमा चुक्ता शेयर पूंजीको १५ गुणाभन्दा बढी हुनेछैन ।

४.३ संस्थाले प्रदान गर्ने बचत सेवा निम्न प्रकारका हुनेछन् । आवश्यकता महशुस गरेमा अन्य प्रकारका बचत सेवा पनि संस्थाले थप,घट गर्न सकिने छ ।

(क) नियमित मासिक बचत (ख) ऐच्छिक बचत (ग) आवधिक बचत (घ) बाल बचत (ङ) वृद्ध बचत (च) दैनिक बचत (छ) चाडपर्व बचत (ज) भ्रमण बचत (झ) शैक्षिक बचत (ञ) घरायसी उपकरण बचत (ट) अनिवार्य बचत (ठ) बिपेश बचत (ड) स्वास्थ्य उपचार बचत (ढ) सुनगाभा सुनौलो भविश्य बचत आदि सम्पूर्ण बचत योजनाहरुमा संस्थाबाट प्रदान गरिने भत्ता,व्याज, बोनस आदिमा लाग्ने करको दायरा स्वयम् सेयर सदस्य र निक्षेप कर्ताको जिम्मेवारी रहनेछ र उक्त दायित्वहरु प्रचलित नेपाल सरकारको नियम अनुसार कट्टा गरेर मात्र भुक्तानी दिइनेछ ।

४.४ नियमित दैनिक बचत :

(क) दैनिक बचतकर्ता सदस्यले हरेक महिनाको १ गते देखि २९,३०,३१ र ३२ (महिनाको क्यालेन्डर अनुसार) गते सम्ममा न्यूनतम रु.५० देखि अधिकतम् रु.१,०००००। सम्म दैनिक नियमित रुपमा बजार प्रतिनिधि मार्फत वा स्वयम् संस्थामा उपस्थित भई संस्थामा जम्मा गर्नु पर्नेछ ।

(ख) सदस्यले बचत जम्मा गरेपछि आफूसंग रहेको पासबुकमा पैसा बुझ्ने व्यक्तिको आधिकारीक व्यक्तिको दस्तखत गराउनु पर्नेछ ।

(ग) नियमित बचत रकम संस्थाको बैंक खातामा पनि विभिन्न माध्यमबाट जम्मा गर्न सकिनेछ । तर त्यस्तो बैंक भौचर माथि (क) मा उल्लेखित अवधि भित्रै संस्थामा बुझाई पासबुक भराई लिनु पर्दछ ।

(घ) सेयर सदस्यले महिनाको वा वर्ष भरिकै एकमुष्ठ रकम जम्मा गर्न चाहेमा ४.४(क)को परिधिमा रहि सदस्यले नियमित बचत रकम बढीमा १ वर्ष सम्मको पनि एकमुष्ट अग्रिम बुझाउन सक्नेछन् ।

(ङ) नियमित बचत रकम ३ महिनाभन्दा बढी समयसम्म जम्मा नगरी बस्न पाइने छैन यदि ३ महिनाको मिति भन्दा बढि समय सम्म रकम जम्मा नगरेको भए यस्ता प्रकारका बचत सदस्यहरुलाई स्वत संस्थाको निष्कृय सदस्यहरुको समुहमा राखिनेछ र निष्कृय सदस्यहरुलाई संस्थाले उपलब्ध गराउने साधारण सभा भत्ता,सदस्यता राहात कार्यविधि अनुरुपका सेवा,सुविधा,विमा रकम आदि केहि पनि उपलब्ध गराईने छैन । यो नियम सहज परिस्थीतिमा मात्र लागु हुनेछ ।

(च) सदस्यहरुको नियमित दैनिक बचत खातामा बचत जम्मा गरेको महिनादेखि वार्षिक वहालवाला संचालक समितिको निर्णयनुसार वा संस्थाको व्यवसायिक तथा रणनितिक योजनामा उल्लेख गरिएको प्रतिशतका दरले व्याज दिइनेछ । व्याज आर्थिक वर्षको पौष

मसान्त र आषाढ मसान्त व्यतित भए पश्चात सम्बन्धित सदस्यको खातामा (पासबुकमा) जम्मा गरिनेछ ।

४.५ नियमित दैनिक बचत फिर्ता :

(क) संस्थाको सदस्य भएको ३ महिनासम्म दैनिक नियमित बचत रकम फिर्ता दिइने छैन । यदि ३ महिना अगावै खाता बन्द गर्नुपर्ने वा फिर्ता लिनुपर्ने अवस्था सृजना भएमा नियमअनुसार बचत रकमको २ प्रतिशत रकम कट्टा गरि बाँकी रकम फिर्ता गरिनेछ र कट्टा गरीएको रकम संस्थाको आम्दानी बाँधिनेछ ।

(ख) सदस्य भएको ३ महिना पुगेपछि कुल नियमित बचत रकमको ९० प्रतिशतसम्म भिक्न/फिर्ता पाइनेछ । यस्तो फिर्ता रकम संस्थाले बैंक वा नगद मार्फत दिन सक्नेछ ।

(ग) कुनै सदस्यले आफ्नो दैनिक नियमित बचत रकम मध्येबाट थप शेयर खरिद गर्न चाहेमा संस्थाको विनियम बमोजिम उक्त बचत रकमलाई शेयरमा थप गरि शेयर वृद्धि गर्न सकिनेछ ।

(घ) कुनै सदस्य अन्य ऋणी सदस्यको लागि बचत जमानी बसेको वा आफै ऋण लिएको अवस्थामा नियमित दैनिक बचत फिर्ता गरिने छैन । तर बचत रकमबाट साँवा र ब्याज मिलान गर्न भने सकिनेछ ।

(ङ) यदि कुनै सदस्यले आफ्नो बचत जमानी राखेर ऋण लिएको छ र ऋणको कुनैपनि किस्ता (साँवा+ब्याज) को भुक्तानी गर्ने मितिसम्म त्यस्तो किस्ता रकम चुक्ता नगरेमा निजको नियमित बचतबाट ब्याज र किस्ता बापतको रकम कट्टा गरी ऋण असुल उपर गरिनेछ ।

(च) माथि उल्लेखित दफा वा उप-दफाहरुमा जेसुकै लेखिएको भएता पनि यदि,संस्थामा तरल रकमको अभावले वा एकै पटक धेरै सदस्यहरुले बचत फिर्ता माग गरी बचत वा निक्षेप फिर्ता गर्न समस्या देखिएमा ऋण लगानिलाई रोकी बचत फिर्तालाई प्राथमिकतामा राखिनेछ । ऋण लगानि रोक्दा पनि समस्या कायम नै रहेमा बचत फिर्ताको रकमको सिमा तोकिनेछ वा चालु महिनाको यो हप्ता मात्र बचत फिर्ता गरिनेछ भनि वा मिति अनुसारको सुचि बनाई प्राथमिकताका आधारमा बचत फिर्ता गरिनेछ । तरलता अभाव सुरुहुने संकेत देखिने साथ सेयर सदस्यहरुले प्रष्ट बुझ्ने भाषामा यथाशिघ्र सुचना प्रवाह संस्थाको व्यवस्थापन विभागबाट गरीनेछ र सुचना प्रवाह गर्नुअघि संचालक समितिका अध्यक्ष वा सचिवबाट मौखिक रुपमा स्वीकृत लिनु पर्नेछ । यो नियम सबै प्रकारका बचत खाताहरुमा लागु हुनेछ ।

(छ) सामान्यतया सबै प्रकारका खाताहरुमा बचत फिर्ता दिदा सम्बन्धीत बचत सदस्यलाई मात्र दिईनेछ । कुनै कारणबस बचतकर्ता सदस्य संस्थामा स्वयं उपस्थित हुन नसकेमा संस्थामा अनिवार्य रुपमा मौखिक या लिखित निवेदन वा जानकारी गराए पश्चात मात्र बचत फिर्ता दिईनेछ । बचत फिर्ता लिन आउदा अनिवार्य पासबुक लिएर आउनु पर्नेछ ।

(ज) यदि कुनै ऋणी सदस्यले संस्थामा धेरै प्रकारका खाताहरु खोलि कारोबार गरेको र यस्तो कारोबार गर्ने क्रममा ऋण असुल नगरीकन आफ्नो बचत खाताको रकम फिर्ता माग गरेमा संस्थाको तरलतालाई हेरेर र सदस्यको व्यवहारिक परिस्थीति समेतलाई मध्यनजर गरेर १ पटक सम्म आंशिक रकम सम्म फिर्ता दिन सकिनेछ । साथै ऋणी सदस्यले आफुले लिएको ऋणको ब्याज तथा किस्ता बुझाउन भने बचत खाताबाट हिसाब मिलान गर्न सक्नेछन् । साथै सदस्यले सदस्य राहात बापत संस्थामा जम्मा गर्नुपर्ने रकम प्रत्येक वर्ष नियमानुसार निजको बचत खाताबाट कट्टा गरि सदस्य राहात कोषमा जम्मा गरिनेछ

(ङ) संस्थाको सदस्य भएको ३ महिनासम्म दैनिक नियमित बचत रकम फिर्ता दिइने छैन । यदि ३ महिना अगावै खाता बन्द गर्नुपर्ने वा फिर्ता लिनु पर्ने अवस्था सृजना भएमा नियमअनुसार बचत रकमको २ प्रतिशत रकम कट्टा गरि बांकी रकम फिर्ता गरिनेछ र कट्टा रकम संस्थामा आम्दानि बाँधिनेछ ।

४.६ नियमित मासिक बचत:

(क) सामान्यतया मासिक बचत कर्ता सदस्यले हरेक महिनाको २० गते देखि महिनाको अन्त्य सम्ममा वा बचत सदस्यको अनुकुलता अनुसार न्यूनतम रु.५०० देखि अधिकतम रु.२,०००००। सम्म मासिक नियमित रुपमा बजार प्रतिनिधि मार्फत वा स्वयम् संस्थामा उपस्थित भई जम्मा गर्नुपर्नेछ ।

(ख) सदस्यले बचत जम्मा गरेपछि आफूसंग रहेको पासवुकमा पैसा बुझ्ने व्यक्तिको आधिकारीक दस्तखत सहित रसिद लिनु पर्नेछ ।

(ग) नियमित मासिक बचत रकम संस्थाको बैंक खातामा पनि विभिन्न माध्यमबाट जम्मा गर्न सकिनेछ । तर त्यस्तो बैंक भौचर माथि (क) मा उल्लेखित अवधि भित्रै संस्थामा बुझाई रसिद कटाई सफ्टवेर र पासबुकमा समेत प्रविष्टी गराईएको हुनुपर्नेछ ।

(घ) सेयर सदस्यले महिनाको वा वर्ष भरिकै एकमुष्ठ रकम जम्मा गर्न चाहेमा ४.६(क) को परिधीमा रहि सदस्यले नियमित मासिक बचत रकम बढीमा १ वर्ष सम्मको एकमुष्ठ अग्रिम रुपमा पनि बुझाउन वा जम्मा गर्न सक्नेछन् ।

(च) सदस्यहरुको मासिक नियमित बचत खातामा बचत जम्मा गरेको महिनादेखि वार्षिक रुपमा बहालवाला संचालक समितिको निर्णयअनुसार वा संस्थाको व्यवसायिक तथा रणनितिक योजनामा उल्लेख गरिए अनुसारको प्रतिशतका दरले ब्याज दिइनेछ । मासिक बचतमा वार्षिक रुपमा आर्थिक वर्षको आषाढ मसान्त ब्यतित भएपश्चात नियमअनुसारको कर कट्टा गरी सम्बन्धित सदस्यको (सफटवेयर) खातामा र पासवुकमा जम्मा गरिनेछ ।

४.७ नियमित मासिक बचत फिर्ता :

(क) संस्थाको सदस्य भएको ३ महिना सम्म मासिक नियमित बचत रकम सदस्यहरुलाई फिर्ता दिइने छैन ।

(ख) सदस्य भएको ३ महिना पुगेपछि कुल नियमित बचत रकमको ९०% झिक्न/फिर्ता पाइनेछ । यस्तो फिर्ता रकम संस्थाले बैंक वा नगद मार्फत दिन सक्नेछ । बचत फिर्ता लिन आउदा अनिवार्य पासबुक ल्याउनु पर्नेछ ।

(ग) कुनै सदस्यले आफ्नो मासिक नियमित बचत रकम मध्येबाट थप शेयर खरिद गर्न चाहेमा संस्थाको विनियम बमोजिम उक्त रकमलाई शेयर खरिद कार्यमा प्रयोग गर्न सकिनेछ ।

(घ) कुनै सदस्य अन्य सदस्यको ऋणको लागि जमानी बसेको वा आफै ऋण लिएको अवस्थामा नियमित मासिक बचत फिर्ता गरिने छैन । तर बचत रकमबाट सावा र ब्याज मिलान गर्न भने सकिनेछ ।

(ङ) यदि कुनै सदस्यले आफ्नो बचत जमानी राखेर ऋण लिएको छ र ऋणको कुनै पनि किस्ता (सांवा+ब्याज) को भुक्तानी गर्ने मितिसम्म त्यस्तो किस्ता रकम चुक्ता नगरेमा निजको नियमित बचतबाट ब्याज र किस्ता बापतको रकम कट्टा गरी ऋण असुल गरिनेछ ।

(च) संस्थाको सदस्य भएको ३ महिनासम्म मासिक नियमित बचत रकम फिर्ता दिइने छैन । यदि ३ महिना अगावै खाता बन्द गर्नुपर्ने वा फिर्ता लिनु पर्ने अवस्था सृजना भएमा नियमअनुसार बचत रकमको २ प्रतिशत रकम कट्टा गरि बांकी रकम फिर्ता गरिनेछ र कट्टा रकम संस्थामा आम्दानी बांधिनेछ ।

(छ) समय नपुगीकन कुनै पनि शेयर सदस्यले बचत रकम शेयर रकम आदि फिर्ता मागी खाता बन्द गर्नुपर्ने भएमा बचतको ब्याज र शेयरको लाभांस रकम गणना गरिने छैन

४.८ ऐच्छिक बचत :

(क) सदस्यले संस्थामा आफ्नो इच्छा अनुसार ऐच्छिक बचत गर्न सक्नेछ ।

(ख) संस्थाले कूल ऐच्छिक बचतको कम्तिमा १०% रकम तरलताको रुपमा नगद वा बैंक मौज्दात राख्नेछ ।

(ग) सदस्यले ऐच्छिक बचत खातामा रु. १००।- मा नघट्ने गरी न्यूनतम मौज्दात कायम राख्नु पर्नेछ । कुल मौज्दात रु. ५०,०००।- मा नबढ्ने गरी बचत जम्मा गर्न सकिनेछ पाकेको ब्याज प्रत्येक आर्थिक वर्षको आषाढ मसान्त व्यतित भए पछि सम्बन्धित सदस्यको खाता र पासबुकमा जम्मा गरिनेछ ।

(घ) ऐच्छिक बचत खातामा पुरा एक महिना बचत रकम नरहे सम्म ब्याज दिइने छैन ।

(ङ) कुनै सदस्यले आफ्नो ऐच्छिक बचत रकम मध्येबाट थप शेयर खरिद गर्न चाहेमा संस्थाको विनियम बमोजिम उक्त रकमलाई शेयर खरिद कार्यमा प्रयोग गर्न सकिनेछ

(च) सदस्यले ऐच्छिक खाता बन्द गर्न चाहेमा रु.१००।- शुल्क लाग्नेछ । त्यस्तो शुल्क संस्थाको आम्दानी हुनेछ ।

४.९ आवधिक बचत :

(क) सदस्यले न्यूनतम रु. ५०,०००।- र अधिकतम रु. २५,०००००।- सम्म एक हजारले भाग जाने अङ्कमा संस्थामा आवधिक बचत जम्मा गर्न सक्नेछ । यस्तो बचतको अवधि ३ महिना, ६ महिना, ९ महिना, १ वर्ष १।५ वर्ष,२ वर्ष २।५ वर्ष र ३ वर्ष सम्मको हुनेछ । समय अवधि समाप्त भए पश्चात पनि सदस्यले नविकरण गर्ने इच्छा गरेमा नयां आवधिक बचतको रुपमा नविकरण गर्न सकिनेछ ।

(ख) आवधिक निक्षेपमा सदस्यले तोकिएको अवधिसम्मको मात्र ब्याज पाउनेछ । ब्याज आवधिक बचत को समयअवधी पुरा भएपछि गणना गरिनेछ । अवधि समाप्त भएको भोलिपल्ट रकम नझिकेमा अथवा आवधिक बचत नविकरण पनि नगराएमा सो दिनदेखि ऐच्छिक बचत सरह ब्याज प्रदान गरिनेछ । यसै गरि कारण वश तोकेको अवधि भन्दा अगाडि नै आवधिक रकम झिक्न परेमा २।५% ले मात्र ब्याज गणना गरि भुक्तानी गरिनेछ ।

४.१० ब्याज दर :

(क) सदस्यलाई आवधिक बचतमा प्रदान गरिने ब्याज दर संचालक समितिले समय-समयमा तोके अनुसार हुनेछ । समितिले समय,परिस्थिति र बजारमा चलेको दररेट आदिको समेत तुलना गरि तोकेको ब्याजदर भुक्तान गर्नेछ ।

(ख) ३ महिने आवधिक बचतमा,६ महिने बचतमा, वार्षिक बचतमा, २ वर्षे वा ३ वर्षे आवधिक बचतमा समयानुकुल ब्याज दर परिवर्तन गरि औषत वैज्ञानिक ढंगले प्रविष्टि गर्नेछ । ब्याज दर निर्धारण संचालक समितिको बैठकको निर्णयबाट गरिनेछ । यदि संचालकहरुले निर्णय नगरेको हकमा संस्थाको पन्चवर्षिय व्यवसायीक तथा रणनितिक योजना २०८० मा उल्लेख भए अनुसार गरिनेछ ।

(ग) सदस्यले तोकिएको मिति भित्र कुनै महिनाको नियमित बचत नबुझाई पछि बुझाएको अवस्थामा निजलाई बचत जम्मा गर्नुपर्ने महिना देखिको ब्याज नदिई जुन

महिनामा त्यस्तो नियमित बचत जम्मा गरेको हो सोही महिना देखि मात्र व्याज दिइनेछ ।

(घ) तरलता अभाव वा अन्य कुनै कारणवश आवधिक बचत फिर्ता दिन नसकि थप केहि दिनपछि मात्र भुक्तान गर्नुपर्ने परिस्थीति भएमा उक्त थप दिनको समेत व्याज रकम संस्थाको प्रचलित व्याजदरले गणना गरि एकमुष्ठ आवधिक रकम फिर्ता गरिनेछ ।

(ङ) आवधीक बचतकर्तालाई संस्थाको लेटर प्याडमा कति रकम जम्मा गर्ने ,समय अवधी ,व्याज दर र नियमानुसार कट्टाहुने कर आदि सबै कुरा उल्लेख गरि पत्र दिइनेछ । म्याद समाप्त भएर आवधिक बचत रकम झिक्नु पर्ने भए वा नवीकरण गर्नु परेमा सो पत्र अनिवार्य रुपमा संस्थामा पेश गर्नु पर्नेछ । कारणवस पत्र बुझाउन नसकेमा चित्तबुझ्दो प्रमाण पेश गरेपछि मात्र रकम फिर्ता वा नवीकरण गराउन सकिनेछ ।

२. बाल सदस्य बचत :

(क) मासिक बाल बचतकर्ता (अविभावक वा स्वयम बाल,बालिका) सदस्यले हरेक बर्ष भित्र दैनिक,साप्ताहिक,पाक्षिक,मासिक,दुईमासिक,त्रैमासिक वा इच्छा अनुसार वर्ष दिन भित्र ३ हजार देखि बढिमा रु.५ लाख रुपयां सम्म मात्र बाल बचत खातामा रकम जम्मा गर्न सक्नेछन् । बाल बचत सदस्य जन्मेको दिन देखि मिति गणना गर्दा १८ वर्ष पुरा नभए सम्मका बालबालिकाहरुलाई मात्र यो बचत सदस्यको मान्यता दिइएको छ । यदि मिति गणना हुंदा १८ वर्ष पुरा भएको देखिएमा यो खाता स्वत शेयर सदस्यको रुपमा खाता परिवर्तन भई नियमानुसारको शेयर रकम कट्टा गरी शेयर सदस्य भई कारोबार संचालन गर्न सकिनेछ ।

(ख) सदस्यले बचत जम्मा गरेपछि आफूसँग रहेको पासबुकमा पैसा बुझ्ने आधिकारीक व्यक्तिको दस्तखत सहित रसिद लिनु पर्नेछ ।

(ग) बाल बचत रकम संस्थाको बैंक खातामा पनि विभिन्न माध्यमबाट जम्मा गर्न सकिने छ । तर त्यस्तो बैंक भौचर माथि (क) मा उल्लेखित अवधि भित्रै संस्थामा बुझाई रसिद कटाई सफ्टवेयर र पासबुकमा समेत प्रविष्टी गराईएको हुनुपर्नेछ ।

(घ) सेयर सदस्यहरुले आफ्नो बच्चाको अग्रीम रुपमा बर्ष भरिकै एकमुष्ठ रकम जम्मा गर्न चाहेमा (क) को परिधिमा रहि सदस्यले बाल सदस्य बचत रकम बढीमा १ वर्ष सम्मको एकमुष्ठ अग्रिम बुझाउन सक्नेछन् ।

(ङ) बाल बचत खातामा बचत जम्मा गरेको महिनादेखि वार्षिक रुपमा बहालवाला संचालक समितिको निर्णयअनुसार वा संस्थाको व्यवसायिक तथा रणनितिक योजनामा उल्लेख गरिए अनुसारको प्रतिशतका दरले व्याज दिइनेछ । व्याज आर्थिक वर्षको आषाढ मसान्त व्यतित भएपश्चात सम्वन्धित सदस्यको (सफटवेयर) खाता र पासबुकमा जम्मा गरिनेछ ।

२.१ बाल सदस्य बचत फिर्ता :

(क) बाल बचत सदस्यको उमेर मिति अनुसार १८ वर्ष पुरा नभए सम्म बाल बचत रकम सदस्यहरुलाई फिर्ता दिइने छैन । यदि तोकिएको वर्ष/समय भन्दा अगाडि नै बाल बचत रकम फिर्ता गर्नुपर्ने अवस्था सृजना भएमा कारण सहित संस्थामा निवेदन पेश गर्नुपर्नेछ । तोकेको समय भन्दा अगाडि यो बचत रकम फिर्ता गर्नु परेमा कुल रकमको वार्षिक ४ प्रतिशतले मात्र व्याज गणना गरि फिर्ता दिईनेछ । बाल बचत खाता बन्द गर्नुपरेमा कुल बचत रकमको १ प्रतिशत रकम खाता बन्दी शुल्क कट्टा गरि बाकी रहेको रकम मात्र फिर्ता गरि खाता बन्द गरिनेछ ।

५.२ सुनगाभा सुनौलो भविश्य बचत खाता:

(क) सुनगाभा सुनौलो भविश्य बचत कर्ता सदस्यले हरेक महिनाको १ गते देखि ३२ गते भित्रमा न्यूनतम रु.३००। देखि अधिकतम रु.२,०००००। सम्म मासिक नियमित वा दैनिक रुपमा बजार प्रतिनिधि मार्फत वा स्वयम् संस्थामा उपस्थित भई संस्थामा जम्मा गर्न सक्नेछन् ।

यस बचत खाताको अवधि बचत जम्मा गर्न थालेको मितिबाट पांच वर्ष सम्मको रहनेछ ।

(ख) सदस्यले बचत जम्मा गरेपछि आफुसँग रहेको पासबुकमा पैसा बुझ्ने आधिकारीक व्यक्तिको दस्तखत सहित रसिद लिनु पर्नेछ ।

(ग) बचत रकम संस्थाको बैंक खातामा पनि विभिन्न माध्यमबाट जम्मा गर्न सकिनेछ । तर त्यस्तो बैंक भौचर माथि (क) मा उल्लेखित अवधि भित्रै संस्थामा बुझाई रसिद कटाई सफ्टवेर र पासबुकमा समेत प्रविष्टी गराईएको हुनुपर्नेछ ।

(घ) सेयर सदस्यले वर्ष भरिकै एकमुष्ठ रकम जम्मा गर्न चाहेमा ५.२(क) को परिधिमा रही सदस्यले सुनगाभा सुनौलो भविष्य बचत रकम बढीमा १ वर्ष सम्मको एकमुष्ठ अग्रिम बुझाउन सक्नेछन् ।

(ङ) सदस्यहरुको यस बचत खातामा बचत जम्मा गरेको महिनादेखि बार्षिक रुपमा बहालवाला संचालक समितिको निर्णयअनुसार वा संस्थाको व्यवसायिक तथा रणनितिक योजनामा उल्लेख गरिए अनुसारको प्रतिशतका दरले ब्याज दिइनेछ । ब्याज आर्थिक बर्षको आषाढ मसान्त व्यतित भएपश्चात सम्बन्धित सदस्यको (सफटबेयर) खाता र पासबुकमा जम्मा गरिनेछ ।

५.३ सुनगाभा सुनौलो भविश्य बचत खाताको बचत फिर्ता:

(क) सदस्यले जम्मा गर्न शुरु गरेको मितिबाट ५ वर्षको अवधि पुरा नभए सम्म यस सुनौलो भविष्य बचत खाताको रकम फिर्ता दिइने छैन ।

(ख) कुनै सदस्य अन्य ऋणी सदस्यको लागि जमानी बसेको वा आफै ऋण लिएको अवस्थामा यदि ५ बर्ष पुरा भएता पनि ऋण रकम असुलि नगरि यो बचत रकम फिर्ता गरिने छैन ।

(ङ) यदि कुनै सदस्यले आफ्नो बचत जमानी राखेर ऋण लिएको छ र ऋणको कुनैपनि किस्ता (साँवा+ब्याज) को भुक्तानी गर्ने मितिसम्म त्यस्तो किस्ता रकम बुक्ता नगरेमा निजको यो बचतबाट समेत ब्याज र किस्ता बापतको रकम कट्टा गरी ऋण असुल गरिनेछ ।

(च) संस्थाको सदस्य भएको ५ वर्ष सम्म सुनगाभा सुनौलो भविश्य बचत रकम फिर्ता दिइने छैन । यदि ५ वर्ष अगावै खाता बन्द गर्नुपर्ने वा फिर्ता लिनु पर्ने अवस्था सृजना भएमा नियमअनुसार कुल बचत रकमको १ प्रतिशत रकम कट्टा गरि फिर्ता दिईनेछ । कट्टा रकम संस्थामा आम्दानि बाँधिनेछ । बाँकि बचत रकममा ५.५ प्रतिशतले मात्र ब्याज गणना गरिनेछ ।

(छ) संस्थामा तरलताको अभाव भई फिर्ता गर्न संकट भएमा यसै निर्देशिकाको दफा ४.१० (घ) अनुसार कै नियम लागु गरिनेछ ।

५.४ अनिवार्य बचत खाता:

(क) अनिवार्य बचतकर्ता सदस्यले हरेक महिनाको १ गते देखि ३२ गते भित्रमा न्यूनतम रु.१०० वा वार्षिक रु.१,२०० अनिवार्य बचत गर्नुपर्नेछ । यदि शेयर सदस्यहरु मध्ये कसैलाई यस बचत खातामा दैनिक रुपमा वा मासिक रुपमा बचत गर्ने इच्छा भएमा रु.१,२०० भन्दा माथि बढिमा वार्षिक पांच लाख रुपया सम्म बचत गर्न पाईनेछ ।

यस बचत खाताको अवधि सेयर सदस्य संस्थामा रहुन्जेल हुनेछ । यदि सेयर सदस्यले बिचमा यो खाता बन्द गर्न चाहेमा बन्द गर्नुको कारण सहित निवेदन पेश गर्नुपर्नेछ र यो बचत खाता बन्द गर्दा यस खातामा रहेको बचत रकमको १.५ प्रतिशत रकम कट्टा गरिने छ कट्टा गरिएको रकम संस्थामा आम्दानि हुनेछ । बाँकि रहेको रकमलाई ६ प्रतिशतले मात्र ब्याज गणना गरि ब्याज दिई बचत खाता बन्द गरिनेछ ।

(ख) सदस्यले बचत जम्मा गरेपछि आफूसँग रहेको पासबुकमा पैसा बुझ्ने आधिकारीक व्यक्तिको दस्तखत सहित रसिद लिनु पर्नेछ ।

(ग) बचत रकम संस्थाको बैंक खातामा पनि विभिन्न माध्यमबाट जम्मा गर्न सकिनेछ । तर त्यस्तो बैंक भौचर माथि (क) मा उल्लेखित अवधि भित्रै संस्थामा बुझाई रसिद कटाई सफ्टवेयर र पासबुकमा समेत प्रविष्ट गराईएको हुनुपर्नेछ ।

(घ) सेयर सदस्यले बर्ष भरिकै एकमुष्ठ रकम जम्मा गर्न चाहेमा ५.४(क)को परिधिमा रहि सदस्यले अनिवार्य बचत रकम बढीमा १ बर्ष सम्मको एकमुष्ठ अग्रिम बुझाउन सक्नेछन् ।

(ङ) सदस्यहरुको बचत खातामा बचत जम्मा गरेको महिनादेखि वार्षिक रुपमा बहालवाला संचालक समितिको निर्णयअनुसार वा संस्थाको व्यवसायिक तथा रणनितिक योजनामा उल्लेख गरिए अनुसारको प्रतिशतका दरले ब्याज दिइनेछ । ब्याज आर्थिक बर्षको आषाढ मसान्त व्यतित भए पश्चात सम्बन्धित सदस्यको (सफ्टवेयर) खाता र पासबुकमा जम्मा गरिनेछ ।

५.३ अनिवार्य बचत खाताको फिर्ता:

(क) सदस्यले जम्मा गर्न शुरु गरेको मितिबाट आफु संस्थामा सदस्य हुंदा सम्म बचत गर्नु पर्नेछ । बचत गर्दा वा फिर्ता लिनु पर्दा दफा ५.४(क) बमोजिम मात्र हुनेछ ।

(घ) कुनै सदस्य अन्य सदस्य ऋणीको लागि जमानी बसेको वा आफै ऋण लिएको अवस्थामा यो बचत खाता बन्द गर्न चाहेमा ऋण रकम असुलि नगरि बचत रकम भुक्तान गरिने छैन ।

(ङ) यदि कुनै सदस्यले आफ्नो बचत जमानी राखेर ऋण लिएको छ र ऋणको कुनैपनि किस्ता (साँवा+ब्याज) को भुक्तानी गर्ने मितिसम्म ब्याज, किस्ता रकम चुक्ता नगरेमा निजको बचत खाताबाट समेत ब्याज र किस्ता बापतको रकम कट्टा गरी किस्ता र ब्याज असुल गरिनेछ ।

(च) संस्थामा तरलताको अभाव भई फिर्ता गर्न संकट भएमा यसै निर्देशिकाको दफा ४.१० (घ) अनुसार कै नियम लागु गरिनेछ ।

५.५ संस्थाका अन्य बचत खाताहरु:

(क) संस्थामा रहेका अन्य बचत खाताहरु (जेष्ठ नागरिक बचत,विशेष बचत,चाडपर्व बचत,भ्रमण बचत,शैक्षिक बचत,स्वास्थ्य उपचार बचत,घरायसी उपकरण खरिद बचत आदि) मा पनि शेयर सदस्यहरुको इच्छा बमोजिम दैनिक,साप्ताहिक,पाक्षिक,मासिक,अर्धवार्षिक वा वार्षिक रुपमा बचत गर्न सक्नेछन् । सामान्यतया विशेष बचत खाताको हकमा बर्षमा ४ पटक मात्र बचत फिर्ता हुनेछ । तर सदस्यले ऋण लिएको भएमा यस खाताबाट ऋण र सोमा लाग्ने ब्याज रकम बुझाउन भने मासिक रुपमा नै बुझाउन सक्नेछन् । विशेश बचत हरेक तिन महिनामा एक पटक मात्र फिर्ता गर्न सकिनेछ । यदि विशेष बचत खाताबाट ३ महिनाको अवधि भन्दा अगावै रकम झिक्न परेमा स्पष्ट कारण खुलाई निवेदन पेश गर्नुपर्नेछ । संस्थाले फिर्ता गर्न मनासिब ठहर गरेमा विशेष बचत खाता भएको बचत

(छ) संस्थाको दैनिक बचत,मासिक बचत र अन्य बचत खाताहरु (विशेष बचत,सुनगाभा सुनौलो भविष्य बचत,अनिवार्य बचत,आवधिक बचत,ऐच्छिक बचत बाहेकको हकमा मात्र) सदस्यले खाता बन्द गर्नु पर्ने भएमा रु.१००। कट्टा गरि खाता बन्दी गरिनेछ र यसरी कट्टा गरिएको रकम संस्थाको आम्दानी हुनेछ ।

(ज) संस्थाका शेयर सदस्यहरुले इच्छा गरेमा बचत खाताहरु नियमअनुसार सबै बचत योजनाहरुमा खाता खोल्न पाउने छन् तर कुनै एक बचत खाताको शेयर खरिद गरिसके पश्चात सबै बचत खाताहरुमा शेयर खरिद गर्न अनिवार्य हुनेछैन । सबै बचत खाताहरुको कुलजोडमा हुने बचत रकमको दश अंश शेयर भने अनिवार्य खरिद गर्नुपर्नेछ ।

(झ) सदस्यलाई संस्थाका सबै बचत खाताहरु खोलाउन अनिवार्य छैन तर सबै बचत खाता खोलाउन प्रोत्साहन गरिनेछ । संस्थाका सबै बचत खाताहरुको बारेमा जानकारी गराउने क्रममा सदस्य राजिखुशि भई धेरै वटा बचत खाता खोलि बचत गर्न चाहेमा निजको इच्छा र बचत खाताको नियमको परिधिमा रही बचत गर्न सक्ने छन् । यदि सेयर सदस्यले एउटै मात्र (निजका अन्य बचत खाता बाहेक) खातामा पनि ३ महिनाको अवधि सम्म पनि बचत नगरेमा त्यस्ता सदस्यहरुलाई निष्कृय सदस्यको समुहमा गणना गरिनेछ र निष्कृय सदस्यको हकमा संस्थाको सदस्यता राहात कोषले व्यवस्था गरेका सेवा,सुविधाहरु र ऋणि सदस्य भई ऋणको बिमा समेत गरेको भएमा पनि यस्ता कुनै पनि प्रकारका सहुलियतहरु संस्थाले उपलब्ध गराउने छैन ।

५.७ तरलता सम्बन्धि व्यवस्था :

(क) बचत तथा ऋण सम्बन्धी कारोबार गरिने भएको हुँदा संस्थाले आफूसंग भएको कूल बचतको १० प्रतिशत रकम तरलताको रुपमा राख्नु पर्नेछ । यस प्रयोजनका लागि नगद मौज्दात, बैंक मौज्दात, मुद्दती, निक्षेप र सहकारी ऋण पत्रमा लगानी गरेको तरल सम्पत्ति आदि समेतलाई मानिनेछ ।

(ख) संस्थाले दफा ६ को उपदफा (क) मा उल्लेखित तरलता रकम मध्ये कम्तिमा १० प्रतिशत नगद आफ्नो ढिकुटी वा नेपाल राष्ट्र बैंकबाट इजाजत प्राप्त बैंकहरुमा राखिनेछ ।

(ग) प्रत्येक महिनाको अन्तिम दिनलाई आधार मानी तरलताको गणना गरिनेछ ।

(घ) संस्थाले तरलता समेत खुलेको कारोबार सम्बन्धि विवरण संस्थाको कार्यालयमा मासिक रुपमा तयार गरि सुचना पाटी र संस्थाको फेसबुक पेजमा राखिनेछ ।

(ङ) संस्थाले तरलता सम्बन्धि विवरण समेतको प्रतिवेदन सम्बन्धि कार्यालयमा चौमासिक रुपमा पेश गरिनेछ ।

(च) संस्थाको बचत खाता योजनाहरुमा तरलता व्यवस्थापनको लागि यस निर्देशिकाको दफा ४.४ देखि ५.५ भित्रमा उल्लेख गरिएका सम्पूर्ण उपदफाहरुको पूर्ण पालना गरिनेछ ।

६. ऋण लगानी तथा असुली निर्देशिका :

६.१ ऋण निवेदनका लागि योग्यता :

यस संस्थाबाट निम्न योग्यता पुगेका सदस्यलाई मात्र ऋण प्रदान गरिनेछ ।

(क) शेयर सदस्य भई नियमित रुपमा कमसेकम ३ महिनादेखि निरन्तर रुपमा बचत जम्मा गरेको,

(ख) अन्य सदस्यलाई ऋण लिनका लागि जमानत नबसेको,

(ग) संस्थाको नजरमा वित्तीय अनुशासन पालन गर्ने गरेको ।

(घ) अन्य कुनै पनि वित्तिय संस्थाको कालो सुचिमा नपरेको ।

(ङ) नेपाली नागरिकता प्राप्त भएको

(च) पुरानो ऋण बक्यौता नभएको

६.२ ऋण निवेदनका लागि अयोग्यता :

(क) कम्तिमा ३ महिनासम्म नियमित बचत नगरेको नयाँ सदस्य,

(ख) पुरानै सदस्य भएता पनि लगातार २ महिना देखि बचत जम्मा नगरेको,

(ग) अरुको जमानी बसी सकेको,

(घ) पुरानो ऋण चुक्ता गर्न बाँकी रहेको,

(ङ) गैर सदस्य (शेयर खरिद नगरेको)

६.३ ऋण माग गर्ने प्रक्रिया :

(क) ऋण आवश्यक परेको सदस्यले संस्थाबाट प्राप्त हुने आवेदन फारम भरी संस्थामा पेश गर्नु पर्नेछ । त्यस्तो फारम अन्य विवरणको अतिरिक्त निवेदकको सदस्यता नम्बर, निजको नियमित बचत मौज्दात र खरिद गरेको शेयर रकम प्रष्ट खुलाउनु पर्नेछ ।

(ख) ऋण माग फाराम रु. १५।- तिरेपछि संस्थाबाट प्राप्त गर्न सकिनेछ ।

(ग) संस्थाको लेखा तथा ऋण विभागबाट माग गरिएका तपशिलका कागजातहरुको फाइल

(घ) एकै आर्थिक वर्षमा एकाघर परिवार भित्रका एक भन्दा बढी सदस्यलाई ऋण लगानी गरीने छैन ।

(ङ) यदि पुरानो ऋण तिर्न बाकी भएमा सो ऋण चुक्ता नगरी पुन अर्को ऋणको लागि निवेदन दिन पाइने छैन ।

१. *बचत जमानतको हकमा पेश गर्नुपर्ने कागजातहरु* : ऋणि सदस्यको नागरिकताको प्रमाण प्रत्रको प्रतिलिपि,श्रीमान्,श्रीमति दुबैको पास फोटो १।१ प्रति,बिवाह दर्ताको प्रतिलिपि,बसाई,सराई आएको भएमा सोको प्रतिलिपि,माग गरिएको ऋण रकम बराबरको अन्य सेयर सदस्यहरुले राजिखुशिले दिएको बचत वा शेयर वा दुवै जमानि रकम र साक्षिहरु तथा रोहवर ।

२.*धितो जमानतको हकमा पेश गर्नुपर्ने कागजातहरु* : : जग्गा धनी पुर्जाको फोटोकपी, नेपाली नागरिकताको फोटोकपी,सम्वन्धित जग्गाको तिरोतिरेको चा.लु आ.व.को सक्कली रसिद,चार किल्लाको सबै दिसाहरु,संधियारको कि.नं.,बाटो भएमा बाटो समेत खुलेको प्रमाणीत सक्कल प्रति,सम्वन्धित जग्गाको प्रचलित स्केलमा रहेको नापीको नक्सा,धितो आफ्नो नभई एकाघर परिवार भित्रको भएमा,जग्गा धनी र अंशियारहरु सबैको नागरिकताको प्रतिलिपि ,सम्वन्धित जग्गा धनीको मन्जुरीनामाको कागजात,नाता प्रमाणितको सक्कल प्रति,ऋणिको श्रीमान् र श्रीमतिको पासफोटोहरु,विवाह दर्ताको प्रतिलिपि,बसाई सराई आएको भएमा सोको प्रतिलिपि र अन्य प्रचलित कानुन बमोजिम माग हुने कागजातहरु ।

६.४ ऋणको सिमा :

(क) संस्थाले कुनै एक सदस्यलाई बढीमा रु. ५० लाखसम्म धितो जमानी र धितोको मुल्यांकनको आधारमा ऋण प्रदान गर्न सक्नेछ र बचत तथा शेयर जमानी, धन जमानीमा बढिमा रु.१० लाखसम्म मात्र ऋण उपलव्ध गराइनेछ तर त्यस्ता ऋण रकमहरु संस्थाको चुक्ता शेयर पुंजी र बचत रकमको जोडको १५ प्रतिशत भन्दा बढी हुनेछैन ।

(ख) कुनै पनि सदस्यलाई न्यूनतम रु.५,०००।- (पांच हजार) भन्दा कम ऋण प्रवाह गरिने छैन ।

६.५ धितोको स्थलगत मुल्याङ्कन तथा ऋण स्वीकृती :

ऋण आवेदन फाराम प्राप्त भएपछि प्राथमिकताको आधारमा ऋण स्वीकृत/लगानि तथा असुली उपसमितिको माध्यमबाट,यदि धितो मार्फतको ऋण माग हो भने धितो मुल्यांकन उपसमितिलाई सिफारिस गर्नेछ र धितो मुल्यांकन उपसमितिले धितो मुल्यांकनको परामर्शदाता कम्पनी लिमिटेडको माध्यमबाट वा धितो मुल्याकन उपसमितिकै माध्यमबाट वा दुबै प्रक्रियाबाट (बहालबाला संचालक समितिले गरेको ऋण लगानिको धितो मुल्यांकन सम्बन्धिको निर्णयअनुसार) स्थलगत रुपमा धितोको अध्ययन गरी ऋण स्वीकृत/लगानि तथा असुलि उपसमितिलाई गरेको सिफारिसको आधारमा ऋण स्वीकृत/लगानि तथा असुलि उपसमितिले बहालवाला अध्यक्ष,व्यवस्थापन प्रमुख र लेखा तथा ऋण अधिकृत संग समन्वय गरि ऋण लगानि गर्नेछ तर सबै खाले (धितो र बचत जमानत) ऋण लगानि गरिएको विवरण संचालक समितिको मासिक बैठकबाट स्विकृति गराइएको हुनु पर्नेछ । बचत,शेयर वा धन जमानतको आधारमा पनि ऋण आवेदन फाराम प्राप्त भएपछि फाराममा भएका सम्पुर्ण विवरण भरे पश्चात व्यवस्थापन विभागले ऋण स्वीकृत/लगानि तथा असुलि उपसमिति समक्ष फायल पेश गर्नेछ । धन जमानत तथा बचत र शेयर जमानत पर्याप्त पुगेमा आवश्यक भएमा सम्बन्धित जमानत दिने सदस्यसंग समेत सम्पर्क गरि लेखा तथा ऋण अधिकृतको सहयोगमा व्यवस्थापन प्रमुखसंग परामर्श गरि ऋण स्वीकृत उप समितिले स्वीकृत गरिसके पश्चात ऋण लगानि गरिनेछ । दुवै (धितो र बचत जमानत) खाले स्वीकृत ऋण रकम आवश्यकता अनुसार धितोको रजिष्ट्रेशन धितो दृष्टिबन्धक पास गरि, तमसुक गरे/गराएपछि किस्ताबन्दी वा एकमुष्ट रुपमा नगदै वा बैक चेक मार्फत ऋण लगानि गर्न सकिनेछ । यसरी गरेर रु.२,५०,०००/- दुईलाख पचास हजार रुपयां सम्मको ऋण माग भएका शेयर सदस्यहरुको फारामहरुको अध्ययन गरि माथि दफा ६.३ बमोजिमका कागजातहरु पुरा गरे सगै धन,बचत,शेयर वा धितो जमानतहरु समेत पर्याप्त ठहर भएमा वा सामाजिक प्रतिष्ठा,व्यवसायको प्रकृति ,बचत गर्ने तरीका जस्ता कुराहरुको अध्ययन गरी ऋण स्वीकृत उपसमिति संग परामर्श गरि व्यवस्थापन प्रमुख र लेखा तथा ऋण अधिकृतको समन्वयबाट स्व विवेक प्रयोग गरी ऋण लगानि गर्ने अख्तियारी दिइएको छ । यस्ता खाले ऋण लगानिको विवरण समेत संचालक समितिको बैठकमा पेश गरि स्विकृत गर्नुपर्नेछ ।

६.६ ऋणमा ब्याज र अन्य शुल्क :

(क) ऋणमा लिने ब्याज दर र सेवा शुल्क प्रचलित कानुन,साधारण सभाले संचालक समितिलाई दिएको अधिकार र संस्थाको व्यवसायिक तथा रणनितिक योजनाले वार्षिक हिसाबमा तोके अनुसार वा यि मध्ये कुनै एकबाट हुनेछ । ऋण लगानीको सेवाशुल्क विनियमको दफ ६५ को उपदफा ८ बमोजिम १ प्रतिशत सेवा शुल्क लाग्नेछ ।

(ख) सदस्यले आफ्नो मुद्दती रसिद (आवधिक निक्षेप) धितो राखी ऋण लिन चाहेमा निक्षेप रकमको ९५% सम्म ऋण प्रदान गर्न सकने छ । आवधिक निक्षेपको समयको सिमा अन्त्य संगै ऋण रकम पनि असुलि गरि सक्नु पर्नेछ ।

(ग) ऋण लगानी पुर्व स्वीकृत ऋण रकमको संस्थाले सम्झौता गरेको बिमा कम्पनि संग अनिवार्य रुपमा ऋण बिमा गराउनु पर्नेछ । ऋण बिमा गराउदा बिमा कम्पनीको नियमअनुसार लाग्ने बिमा शुल्क बापतको रकम ऋण लाने सदस्य स्वयंले बुझाउनु पर्नेछ । साथै धितो मुल्याङ्कनमा बहालवाला संचालक समितिले तोकेको मुल्याङ्कन अथवा भ्यालुएटर खर्च र जग्गा रोक्का,दृष्टिबन्धक रोक्का गराउदा लाग्ने नेपाल सरकारले तोके अनुसारको मालपोत कार्यालयमा लाग्ने राजश्व,भु-सेवा प्रदान गराउने लेखापढी व्यवसायी आदिलाई बुझाउनु पर्ने सम्पुर्ण रकम ऋणी स्वयंले बेहोर्नुपर्नेछ ।

६.७ ऋण असुलि अवधि:

(क) सदस्यलाई बढीमा ५ वर्ष भित्र भुक्तानी हुनेगरी ऋण लगानी गरिनेछ । तर हरेक २ वर्ष भित्र ऋण नविकरण गर्नु पर्नेछ । ऋण नविकरण गर्दाका बखत पनि शुरुको ऋण लगानिकै प्रक्रिया अनिवार्य पुरा गर्नु पर्नेछ ।

(ख) ऋण मासिक किस्ताबन्दीको आधारमा असुल गरिनेछ ।

(ग) एक महिना भन्दा कम समयको लागि ऋण प्रवाह गरिने छैन ।

६.८ जरिवाना/हर्जाना तथा ब्याजमा छुट सुविधा:

सदस्यले प्रदान गरेको ऋणको किस्ता र ब्याज हरेक महिनाको मसान्त भित्रमा चुक्ता गर्नुपर्नेछ । मसान्त भित्रमा कारणवस ऋणको किस्ता र ब्याज नबुझाएमा थप ३ दिन (सार्वजनीक बिदा बाहेक) सम्म ब्याज किस्ता बुझाएमा जरिवाना लाग्ने छैन । सो अवधिमा पनि ऋण नबुझाएमा विनियमको परिच्छेद ९ को दफा ६५ को उप दफा ७ मा व्यवस्था भए बमोजिम निम्नानुसारको हर्जाना लिइने छ । साथै नियमित रुपमा ऋणको किस्ता र ब्याज मासिक रुपमा बुझाउने ऋणी सदस्यलाई पाकेको ब्याज रकममा नियमानुसार छुट सुविधा उपलब्ध गराईनेछ । यदि ऋण अनुगमनका कममा उद्धेश्य अनुरुप ऋण रकमको सदुपयोग नगरेको पाईएमा वा देखिएमा नियमानुसार दिईने ब्याजमा छुट सुविधा उपलब्ध गराईने छैन ।

क्र.सं.	विवरण	हर्जाना प्रतिशत
१.	पहिलो महिना देखि तेस्रो महिना सम्म	२ प्रतिशत
२.	चौथो महिना देखि छैटी महिना सम्म	४ प्रतिशत
३.	सातौं महिना देखि ऋण चुक्ता नभए सम्म	६ प्रतिशत

६.९ ऋण असुली तथा धितो लिलामी सम्बन्धी प्रकृया : :

(क) सदस्यले आफूले लिएको ऋणको किस्ता तोकिएको समय भित्र संस्थाको कार्यालयमा आई बुझाउनु पर्नेछ । यदि नबुझाएमा दफा ६.८ मा उल्लेख भए अनुरुप हर्जाना लाग्नेछ ।

(ख) किस्ताको भाखा नाघेको ९० दिनसम्म बुझाउन नल्याएमा ऋणी सदस्को आफ्नो बचतवाट कट्टा गरिनेछ । किस्ता रकम बचत मौज्दात भन्दा धेरै भएमा निजको धन जमानीलाई लिखित रुपमा जानकारी गराइनेछ ।

(ग) संस्थाको ऋण भाखा अनुसार ऋण लिएको सदस्यले नतिरेमा निजका नाउमा बाटाका म्याद बाहेक ३५ दिन भित्र तिर्न बुझाउन पर्ने सावा ,ब्याज सहित दाखिला गर्न ल्याउनु होला भनी सुचना जारी गर्नुपर्नेछ । सुचना जारी गरिएको मिति सम्म पनि नल्याएमा लिलाम बिक्री गर्ने सुचना प्रकाशित गर्नुपर्नेछ ।

(ग) अन्तिम तागेता पत्र बुझाउँदासम्म पनि ऋण नतिर्ने ऋणीको नामावली तयार गरी ऋण रकम तिर्न आउने बारेको क्रमश: ३५ दिने, १५ दिने र ७ दिने सूचना संस्थाको सुचना पाटीमा प्रकाशित गरि हुलाक मार्फत रजिष्ट्री गरि सम्वन्धीत ऋणी र उसको हकवालालाई समेत पत्राचार गरिनेछ । यस्ता ऋणी सदस्यहरुको नाम संस्थाको साधारण सभाको प्रतिवेदनमा समेत समावेश गर्दै लगिनेछ । साथै लिलाम बिक्री गर्ने सम्वन्धिको सुचना समेत प्रकाशित गरीनेछ ।

(घ) संस्थाको सुचना पाटीमा प्रकाशित गरेको सुचना अनुसार ऋणी सदस्यले ऋण नबुझाएमा निजको नाममा वा एकाघर परिवारको नाममा रहेको कित्ता नं जग्गाको क्षेत्रफल लगायतका अन्य आवश्यक कागजातहरु सहित रकम असुलीको लागि नगरपालिका ,सम्वन्धित वडा कार्यालय वा सार्वजनिक स्थानमा सुचना टाँस गरि राष्ट्रिय स्तर,प्रदेश स्तरीय पत्र पत्रिकामा सुचना प्रकाशन गरिनेछ ।

(ङ) धितो लिलाम बिक्री गर्दा संस्था खुल्ने समय भन्दा अगावै लिमाम सम्पन्न गरिने छ । तर तोकिएको दिन बिदा पर्न गएमा भोलिपल्ट सोही स्थान र समयमा लिलाम बिक्री गरिनेछ ।

(च) लिलाम बिक्री गर्दा जिल्ला प्रशासन ,मालपोत कार्यालय, नगरपालिका वा सम्वन्धित वडा कार्यालयको प्रतिनिधीलाई साक्षी राखी मुचुल्का गराई डाक बडाबडमा लिलाम बिक्री गरिनेछ ।

(छ) लिलाम बिक्री गर्दा जेथाले नथामे वा नपुगेमा १ वर्ष भित्र नेपाल अधिराज्यको जुनसुकै ठाँउमा रहेको चल अचल सम्पत्तिबाट भए पनि असुल उपर गरिनेछ ।

(ज) लिलाम बिक्री गर्दा लिलाम बिक्री हुने दिन सम्मको साँवा,ब्याज र हर्जनाको रकम असुल उपर गरी बाँकी हुन आएको रकम सरोकारवाला व्यक्तिलाई फिर्ता गर्नुपर्नेछ ।

(झ) लिलाम सकार गर्ने व्यक्तिले यस नियम बमोजिम सकार गरेको पुरा मुल्य बुझाएमा निजको नाममा प्रचलित कानून बमोजिम रजिष्ट्रेशन वा दाखिला खारिज समेत गरिदिनका लागि संस्थाले सम्वन्धित कार्यालयमा लेखि पठाउनु पर्नेछ । कसैले लिलाम सकार नगरेमा उक्त सम्पत्ति संस्थाको नाममा कानून बमोजिम रजिष्ट्रेशन वा दाखिला गराई राख्नु पर्नेछ ।

(ञ) संस्थाले असुल उपर गर्नुपर्ने ऋण वा अरु कुनै सदस्यको पारिवारिक र आर्थिक परिस्थीति हेरी मिनाहा गर्नुपर्ने परिस्थीति भएमा वा देखिएमा पुर्नलिखित विनियम २०७७ को परिच्छेद ९ को दफा ६५ को उपदफा ७ अनुसार हुनेछ ।

(ट) उल्लेखित कुराहरु पूरा गर्दासम्म पनि रकम असुली हुन नआएमा सहकारी ऐन २०७४ र नियमावली २०७५ बमोजिम आवश्यक कारवाहीको लागि सम्वन्धित कार्यालय मार्फत प्रक्रिया चलाइनेछ ।

६.१० **बचत धितो जमानत :**

सदस्यले लिन चाहेको ऋण रकम उसले संस्थामा जम्मा गरेको बचत भन्दा कमको भएमा आफ्नै बचतको जमानतमा लिन सक्नेछ । तर सदस्यले लिन चाहेको ऋण रकम उसको बचत भन्दा बढी माग भएमा त्यस्तो ऋणको लागि धन जमानी वा अर्को सदस्यको बचत जमानी वा सम्पत्ति धितो राख्नु पर्नेछ ।

७. संस्थाले निम्न अनुसारको सदस्य बचत धितो जमानतमा ऋण प्रदान गर्नेछ ।

- कम्तिमा दुई सदस्यको धन जमानी
- सदस्यको बचत जमानी
- आफ्नै बचत जमानी

(क) ऋण स्वीकृत भएपछि तमसुक गर्ने समयमा संस्थामा ऋण नलिएका कम्तिमा २ वा २ भन्दा बढी सदस्यहरु साक्षी बस्नु पर्नेछ ।

(ख) जमानतमा भएको बचत रकम वा सम्पत्ति ऋण चुक्ता नभएसम्म फुकुवा हुने छैन । तर जमानत दिएको रकम भन्दा माथि बचत भएमा सो जमानी रकम रोक्का गरि अरु रकम फिर्ता गर्न सकिनेछ ।

(ग) संस्थामा जम्मा भएको कुनै सदस्यको बचत रकम स्वयं वा अर्को सदस्यको लागि जमानत स्वरुप राख्न सकिनेछ । जमानत स्वरुप राखिएको बचत रकम ऋणीको साँवा र ब्याज असुली नभएसम्म झिक्न पाइने छैन ।

(घ) स्थिर सम्पत्ति (घर जग्गा) धितो लिई प्रदान गरिने ऋण गाउँपालिका/नगरपालिका कार्यालयबाट चार किल्ला प्रमाणित र स्थानीय मालपोत कार्यालयमा धितोको रजिष्ट्रेशन दृष्टिबन्धक रोक्का गराई प्रदान गरिनेछ । सो प्रक्रिया पुरा गर्दा लाग्ने सम्पूर्ण खर्च ऋणी स्वयंले व्यहोर्नु पर्नेछ

(ङ) स्थानीय प्रचलित मूल्य र स्थानीय मालपोत कार्यालयले निर्धारण गरेको सरकारी मूल्याङ्कनको अधारमा जग्गाको मूल्याङ्कन गरिनेछ । मूल्याङ्कनको ६५% मा नबढाई ऋण प्रदान गरिनेछ ।

७.१ ऋण सदुपयोगिता अनुगमन सम्बन्धि व्यवस्था :

(क) संचालक समितिले आन्तरिक ऋण स्वीकृत तथा ऋण अनुगमन उप समिति गठन गर्नेछ ।

(ख) संस्थामा गठित ऋण स्वीकृत उप समिती र ऋण अनुगमन उप समितिका पदाधिकारी सदस्यहरु ,आवश्यकता अनुसार संचालक समितिका पदाधिकारीहरु,व्यवस्थापन प्रमुख,लेखा तथा ऋण अधिकृत आदिको समन्वयमा समय समयमा टोलि बनाई सबै खाले ऋणी सदस्यहरु संग प्रत्यक्ष रुपमा घरदैलोमा गएर भेटघाट,परामर्श गरि ऋण तथा ब्याज असुलीको लागि अनुरोध गर्नुका साथै ऋण लगेर उद्धेश्यमुलक कार्यमा लगानी गरे नगरेको समेत अनुगमन गर्नेछ । यदि कुनै सदस्यले ऋण लगेर उद्धेश्य अनुरुप सो ऋण रकम प्रयोग नगरेको पाईएमा पुन ऋण माग गरेमा त्यस्ता सदस्यहरुलाई ऋण लगानी गर्न संस्था बाध्य हुनेछैन । साथै यस्ता सदस्यहरुको विवरण तयार गरि संस्थामा अभिलेख राखिनेछ ।

७.२ यो बचत तथा ऋण निर्देशिकामा उल्लेखित कुनै दफाहरु संसोधन गर्नु परेमा संचालक समितिको निर्णयले संसोधन गरि कार्यान्वयन गरिने छ ।

७.३ यस बचत तथा ऋण निर्देशिकामा नपरेका कुराहरुको हकमा संस्थाको पुनर्लिखित स्वीकृत विनियम-२०७७ सहकारी ऐन २०७४ र नियमावली २०७५ तथा स्थानिय पालिकाको सहकारी शाखा कार्यालयले सो समयमा गरेको निर्देशिकाको परिपत्र अनुसार हुनेछ ।

-जय सहकारी-

गोपाल पौड्याल
अध्यक्ष
सुनगाभा बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लि.

नियमित बचत गर्ने बानी बसालौं

द.नं. : ३०/२०५२/०५३

श्री सुनगाभा बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लि., इलाम

२०७७।१०।२३ मा सम्पन्न १८ औं वार्षिक साधारण सभा तथा ८ औं अधिवेशनबाट निर्वाचित सञ्चालक समिति

श्री गोपाल पौड्याल
अध्यक्ष
(९८५२६८०३१६)

श्री [illegible] भट्टराई
उपाध्यक्ष
[illegible]

श्री [illegible]
सचिव
[illegible]

श्री बालकृष्ण [illegible]
कोषाध्यक्ष
[illegible]

[illegible]
सदस्य
[illegible]

श्री [illegible]
सदस्य
[illegible]

श्री निर्मला खड्का
सदस्य
[illegible]

श्री सुमन दास
सदस्य
[illegible]

[illegible] कार्की
सदस्य
[illegible]

२०७७।१०।२३ मा सम्पन्न १८ औं वार्षिक साधारण सभा तथा ८ औं अधिवेशनबाट निर्वाचित लेखा सुपरिवेक्षण समिति

श्री [illegible] अधिकारी
संयोजक
[illegible]

श्री टिकाराम [illegible]
सदस्य
[illegible]

श्री [illegible]
सदस्य
[illegible]

गोपाल पौड्याल
अध्यक्ष
सुनगाभा बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लि.